

ΜΙΑ ΣΕΛΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ἀπόσπασμα λόγου ἐκφωνηθέντος ὑπὸ τοῦ κ. Α. Ρ. Πραγκαβῆ εἰς τὸ μνημόσυνον τῆς τελευτῆς κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1855 ὑπὸ τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου ὑπὲρ τοῦ Γ. Γενναδίου καὶ Ἰωάννου Βενδύλου.

Ἐίχε πέσει τὸ Μεσολόγγιον, εὐγενῆς ἀπαρχὴ τῆς ἐλευθερίας, καὶ οἱ ἥρωϊκοὶ αὐτοῦ πρόμαχοι, ὅσοι διέφυγον τὰς φλόγας καὶ τοὺς ἐχθροὺς, οἱ κτρά θύματα τοῦ λιμοῦ καὶ τῆς ταλαιπωρίας, εἶχον συρρέουσι εἰς χιλιάδας εἰς Ναύπλιον, καὶ ἐζήτουν παρὰ τῆς κυβερνήσεως, ὡς μόνην ἀμοιβὴν τῆς ἐνδόξου θυσίας των, ξηρὸν ἄρτον διὰ νὰ τραφῶσι, καὶ πυρίτιν διὰ νὰ πολεμηθῶσιν. Ἄλλ' ἡ κυβέρνησις ἦν ἐν ἀπορίᾳ ἐσχάτῃ, τὸ ταμεῖον κενόν, καὶ δεινὴ τῶν πραγμάτων ἡ θέσις. Τὸ Μεσολόγγιον πυρποληθὲν, ἐράνη λάμπαν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος ὡς ἐπικηδεία δὲς τοῦ ἀγῶνός της, ἡ Στερεὰ, μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ προμαχῶνος τούτου, ἡσθάνθη τὰς δυνάμεις της παραλυθείσας ἐνόπιον τοῦ φρανηματισθέντος ἐχθροῦ, ἡ Πελοπόννησος ἐδρωτο, ἄνευ σχεδὸν ἀντιστάσεως, ὑπὸ τοῦ Αἰγυπτίου, καὶ ὁ κίνδυνος ἦν περὶ τῶν ὅλων. Γενικὴ καταστροφή καὶ διάλυσις ἐπέκειτο, ἂν δὲν ἐξεπέμπετο στρατὸς ἀναχαιτίσων τοὺς πολεμίους, καὶ ἐμψυχῶσων τοὺς προμάχους τῆς ἐλευθερίας. Κατηφῆς καὶ περίτρομος συνῆρρευσεν ὁ λαὸς τῆς Ναυπλίας εἰς τὴν πλατείαν τῆς πόλεως, καὶ συνήλθον ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ οἱ πειναλέοι στρατιῶται, ἀπειλητικοὶ ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ των. Ἄλλ' οὐδεὶς ἐτόλμα, οὐδεὶς ἤξευρε τί νὰ προτείνῃ. Τότε ὁ Γεννάδιος, προκύψας τοῦ ὄχλου, ἀνεπήδησεν εἰς τὴν ῥίζαν τῆς ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πλατείας ὑψουμένης πλατάνου, καὶ ἐκεῖθεν, φλογερὸν τὸ βλέμμα ἐπὶ τὸ πλῆθος πλανῶν, μετὰ φωνῆς στεντορίου, καὶ μετ' εὐγλωττίας παντοδυνάμου, διότι ἦτο τῆς καρδίας ἡ εὐγλωττία, — Ἡ πατρις, ἀνέκραξε, καταστρέφεται, ὁ ἀγὼν ματαιοῦται, ἡ ἐλευθερία ἐκπνέει. Ἀπαιτεῖται βοήθεια σύντονος· πρέπει οἱ ἄνδρες αὐτοὶ, οἵτινες ἔφαγον πυρίτιν καὶ ἀνέπνευσαν φλόγας, καὶ ἤδη ἀργοὶ καὶ λιμώττοντες μᾶς περιστοιχιζέουσι, νὰ σπεύσωσιν ὅπου νέος κίνδυνος τοὺς καλεῖ. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτοῦνται πόροι, καὶ πόροι ἐλλείπουσιν. Ἄλλ' ἂν θέλωμεν νὰ ἔχωμεν πατρίδα, ἂν εἴμεθα ἄξιοι νὰ ζῶμεν ἄνδρες ἐλεύθεροι, πόρους εὐρίσκομεν. Ἄς δώσῃ ἕκαστος, ὅ,τι ἔχει καὶ δύναται. Ἴδου ἡ πεινιχρὰ εἰσφορὰ μου. Ἄς μὲ μιμηθῆ ὅστις θέλει!»

Καὶ ἐπικροτοῦντος τοῦ πλῆθους, ἐκένωσε κατὰ γῆς τὸ ἰσχνὸν διδασκαλικὸν του βελάντιον... Ἄλλ' ὄχι, ἐπανάλαβε μετ' ὀλίγον ἡ συνεισφορὰ αὕτη εἶναι οὐτιδανή! Ὅσοδον ἄλλον δὲν ἔχω νὰ δώσω, ἀλλ' ἔχω ἑμαυτὸν, καὶ ἰδοὺ τὸν πωλῶ! Τίς θέλει διδάσκαλον ἐπὶ τέσσαρα ἔτη διὰ τὰ παιδιὰ του; Ἄς καταβάλῃ ἐνταῦθα τὸ τίμημα!» Αἱ γενναῖαι αὗται λέξεις ἐξήψαν ἀκάθεκτον ἐνθουσιασμὸν, καὶ πάντες μετὰ δακρύων ἔσπευδον προσφέροντες οἱ μὲν χρήματα, οἱ δὲ, οὐδ' αὐτῶν ἐξαι-

ρομένων τῶν ὑπὸ πείνας καὶ πείνης κατατρυχομένων στρατιωτῶν, ὅ,τι ἕκαστος ἢ ὄπλον ἢ κόσμημα εἶχε τίμιον· ὥστε ἐν μικρῷ χρόνῳ συνελέγη ποσότης ἐπαρκῆς πρὸς θεραπείαν τῶν πρώτων καὶ μᾶλλον ἐπείγουσάν ἀναγκῶν. Ἀπεφασίσθη δὲ νὰ συνέλθωσι καὶ τῇ ἐπαύριον εἰς τὰς ἐκκλησίας, ὅπου προσελθοῦσαι καὶ αἱ κυριαί, νὰ προσφέρωσι τὸ κατὰ προαίρεσιν καὶ αὐταί.

Ἀπὸ βαθέως ὄρθρου ὁ Γεννάδιος περιέμενεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἀλλ' ἡ λειτουργία ἀπέλυσε, καὶ αἱ κυριαί, ἴσως πτοηθεῖσαι τὴν συρροὴν τῶν ξένων στρατιωτῶν, δὲν ἐφάνησαν, ἢ ὀλίγαι μόνον ὑπήκουσαν εἰς τὴν κλήσιν. Τότε τὸ αἷμά του αἰσθανθεὶς ὑπὸ γενναίας ἀγανακτήσεως ἀναβράζον, καὶ ἀναβλέψας πρὸς τοὺς ἐκεῖ παρισταμένους μαθητὰς τῶν δημοτικῶν σχολείων, «Δυστυχῆ παιδιὰ, ἀνέκραξε με φωνὴν κλονίσασαν τοὺς θόλους τῆς ἐκκλησίας· δυστυχῆ παιδιὰ, σὰς ἐγκατέλιπον αἱ μητέρες σας! Ἡξεύρουσιν ὅτι ὁ Ὄθωμανὸς σφάζει καὶ ἀνδραποδίζει, ὅτι αὐριον θὰ ἔλθῃ νὰ σύρῃ καὶ σὰς εἰς αἰχμαλωσίαν, ἀλλ' ἀδιαφοροῦσι, φειδωλευόμεναι ὀλίγου χρυσοῦ. Ἄλλος προστάτης δὲν σὰς μένει ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τὸν κοινὸν προστάτην ἐκεῖ ἐπάνα. Πέσατε εἰς τὰ γόνατα νὰ τὸν παρακαλέσητε!» Καὶ τὰ παιδιὰ, μὴ τολμήσαντα νὰ παρακούσωσι τὴν ἐπιτακτικὴν ἐκείνην φωνὴν, ἐγονάτισαν ὅλα. Ἀποκαλύψας δ' ἐκεῖνος τὴν κεφαλὴν του, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑψώσας πρὸς οὐρανὸν, «Ἵψιστε Θεέ, ἀνεφώνησε, Σὺ ὁ προστάτης τῶν ἀθῶων καὶ τῶν μὴ ἐχόντων καταφυγὴν, μὴ ἐγκαταλίπῃς καὶ Σὺ τὰ παιδιὰ ταῦτα, τὰ προσπίπτοντά Σου Σῶσον αὐτὰ ἀπὸ αἰχμαλωσίας δεσμῶ. Οἱ ἄνθρωποι τὰ παρήτησαν· ἐπίβλεπον ἐπ' αὐτὰ, καὶ ἐπίβλεπον ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, καθ' ἧς πάντες ἐξανεστήσαν, ἦν παρορῶσιν, ἦν προδίδουσιν αὐτὰ της τὰ τέκνα. Δός, παρὰ τὰς βουλὰς τῶν ἀνθρώπων, νὰ ἐπιλάμψῃ ἐπ' αὐτῆς πάσης ὁ ἥλιος τῆς ἐλευθερίας, καὶ νὰ τελειωθῇ ἡ Σὴ δύναμις, τὰ δὲ παιδιὰ ταῦτα, πολῖται ἐλεύθεροι, νὰ τὴν ὑπηρετήσωσι ποτὲ ἐν πίστει καὶ εὐλοκίᾳ, πρὸς σωτηρίαν αὐτῆς καὶ πρὸς δόξαν Σου αἰώνιον! Ἡ ἂν, ὁ πάντοφός Σὺ, γινώσκῃς ὅτι πέρωται, εἰς ἀγενῆ τραφέντα αἰσθήματα, εἰς ἰδιοτέλειαν αὐξηθέντα καὶ φιλαρχίαν, νὰ γίνωσι ποτὲ αὐτὰ δεινῶν τῇ πατρὶδι παραίτια, παράδος τα μᾶλλον εἰς τῆς μαχαίρας τὸ στόμα, καὶ παράδος καὶ ἐμὲ εἰς αὐτὸ, πρὶν ἰδῶ ἐκ νέου τῆς Ἑλλάδος τὴν δουρικὴν ἡμέραν καὶ ταπεινώσιν!»

Καὶ τοιαῦτα εὐξάμενος, ἐρρίφθη ἔξω τῆς ἐκκλησίας, ἀφείς τὸν λαὸν καταπεπληγμένον καὶ δακρυρροῦντα, καὶ αἱ συνεισφοραὶ ἐπανελήθησαν βραγδαίωτερι ἢ τὴν χθές, καὶ αἱ κυριαί ἐπεμπον μετὰ πάσης προθυμίας οὐ μόνον χρημάτων ποσότητος, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς των τοὺς νυμφικοὺς δακτυλίους, καὶ αὐτοὺς τοὺς κόσμους τῶν κεφαλῶν των. Τοιοῦτο ἦν τότε τὸ αἰσθημα τοῦ πατριωτι-

μοῦ, ἐξ οὗ ἐβλάστησεν ἡ τῆς Ἑλλάδος ἀνεξαρτησία· ἀλλὰ καὶ τοιαύτη ἡ τοῦ εὐγενοῦς τοῦτου πατριώτου ἐπιβροή εἰς τὸ ἐξάπτειν καὶ ἀναπτύσσειν αὐτὸ εἰς ἔργα ἀφοσιώσεως, ὥστε δι' αὐτῆς οὐ μόνον τὴν ἔδραν τῆς κυβερνήσεως, καὶ τὴν κυβέρνησιν αὐτὴν ἔσωσε, πόρους ἀνευρών πρὸς περὶ θάλασσαν χιλιάδων στρατιωτῶν, οὓς αἱ πρὶν κακουχίαι καὶ αἱ παραχρῆμα στερήσεις ἐδύναντο νὰ παραγάγωσιν εἰς τι ἀπογνώσεως τόλμημα, ἀλλὰ δυνάμεθα θαρρόντως καὶ τὸν ἀνώτατον ἔπαινον σωτῆρος τῆς ὅλης πατρίδος εἰς τὴν περίστασιν ταύτην νὰ τῷ ἀπονεύωμεν, διότι διὰ τῶν αὐτῶν πόρων ἐξωπλίσθη καὶ ἐξεπέμφθη ὑπὸ τὸν ἔνδοξον Καραϊσκάκην στρατὸς ἐπανορθώσας τὸν σχεδὸν ἤδη ἀπεγνωσμένον ἀγῶνα, καὶ ἐπαναγαγὼν τὴν νίκην ὑπὸ τὰς τεταπεινωμένας τῶν Ἑλλήνων σημαίας. Ὅπως ὅμως ἡ πλήρης ἡ ἐκστρατεία, ἀνεγνωρίσθη ἡ ἀνάγκη μορφώσεως καὶ ἵππικου τάγματος, καὶ τοῦτο ἐγένετο ἀφορμὴ νέου δημοτικοῦ θριάμβου τοῦ Γενναδίου.

ὑπὸ κηρύκων συγκληθεῖς, συνῆλθεν αὐθις ὁ λαὸς ὑπὸ τὴν πλάτανον, ἀνυπόμονος ν' ἀκούσῃ τὸν ἀγαπητὸν ῥητορὰ του γενναίου τι καὶ ὠφέλιμον συμβουλευόντα. Οὗτος δὲ, ἀφ' οὗ ἐξέθηκε τῶν κοινῶν πραγμάτων τὸν κίνδυνον καὶ τὴν θέσιν, καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς μορφώσεως ἵππικου, «Ἀλλὰ ποῦ, εἶπε, θέλομεν εὑρεῖ τοὺς ἵππους; Ἐδῶ βλέπω πολλοὺς καὶ προύχοντας καὶ ὀπλαρχηγούς, τρέφοντας ἀνὰ δύο καὶ τρεῖς ἵππους, καὶ κομπάζοντας ἐπὶ τούτῳ ἐν ταῖς ὁδοῖς. Ὅστις ἔχει ἵππον διὰ τροφῆν καὶ ἐπίδειξιν, καὶ δὲν τὸν προσφέρει εἰς τῆς πατρίδος του τὴν ἀνάγκην, εἶναι ἀνάξιος νὰ λέγηται αὐτῆς προύχων, ἢ νὰ φέρῃ τὸ ξίφος τοῦ ἀρχηγῶ. Διὰ τῶν ἵππων τούτων δυνάμεθα νὰ μορφώσωμεν ἵππικόν· τοὺς λαμβάνομεν; — «Τοὺς λαμβάνομεν», ἀνέκραξε μιᾷ φωνῇ ὁ λαός. — «Καὶ ἀν δὲν μᾶς τοὺς δώσωσι, τοὺς λαμβάνομεν διὰ τῆς βίας;» — «Τοὺς λαμβάνομεν διὰ τῆς βίας», ἀπεκρίθησαν χιλιάδες στομάτων. — «Ἄγετε λοιπὸν», διέταξεν ὁ κινῶν τὸν λαὸν ἐκεῖνον, ὡς ἡ κλιλαψ κινεῖ τὰ κύματα. Ἀλλὰ πρὶν ἢ προφθάσῃ νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ δεινὴ ἐντολή, τριακόσιοι πεντήκοντα ἵπποι εἶχον κομισθῆ εἰς τὴν πλατείαν ἐκ συνεισφορᾶς ἑκουσίου. Τότε καλέσας ἐκ τοῦ πλήθους ὀνομαστὴ τὸν Χατζῆ Μιχάλην, «Σὺ, τῷ εἶπεν ὁ Γεννάδιος, εἶσαι ἄξιος νὰ διευθύνῃς τὸ ἵππικόν. Λάβε τοὺς ἵππους τούτους, ὀργάνισον αὐτοὺς, καὶ ἀναχώρησον ὅσον τάχος.»

Οὕτως ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις τῶν ἐσχάτων κινδύνων, οἵτινες ἀναδεικνύουσι τῶν ἀνδρῶν τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ἀρετὴν, ὁ Γεννάδιος διὰ τῆς ἀτρομῆτου παρρησίας ἦν τῷ ἐνέπνεεν ἡ συναίσθησις τοῦ καθήκοντος, καὶ διὰ τῆς λάβρου του εὐγλωττίας, ἥτις ἐξεχειτο ἐκ καθαρᾶς πηγῆς, τῆς ἐνθουσιώδους καὶ ἐναρέτου καρδίας του, κατέστη δύναμις, ἥτις στρατηγὸς ἐνεκαθίστα, τὸν λαὸν δι' ἐνὸς λόγου ἤγε καὶ ἔφερε, τῷ στρατῷ ἐπεβάλλ-

λετο, ἀντετάττετο κατὰ μέτωπον τοῖς ὀπλαρχηγοῖς καὶ τοῖς προύχουσι, καὶ ὑψοῦτο ὑπὲρ αὐτὴν τὴν τότε ἀνίσχυρον καὶ κλονιζομένην κυβέρνησιν.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΧΡΗΣΙΣ ΤΗΣ ΠΛΙΑΚΗΣ ΘΕΡΜΟΤΗΤΟΣ

Συνέχεια καὶ τέλος· ἰδίαι σελ. 423.

Ὁ περιηγητὴς ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν ἐν Τουρώνη (Tours) βιβλιοθήκην ἐγκατεσταμένην ἐν παλαιῷ τινι οἴκῳ, παρατηρεῖ εἰσερχόμενος εἰς τὴν αὐλὴν συσκευὴν τινα παραδόξου ὄψεως ὁμοιάζουσαν πρὸς μέγιστον στέλεχος κώνου, ἢ πρὸς γιγαντικίον φωτοσκεπὲς λυχνίας, ἔχον τὸ κοίλον αὐτοῦ ἀνεστραμμένον πρὸς τὸν οὐρανόν. Τὸ ἐξῶθεν αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ χαλκοῦ, τὸ δὲ ἔσωθεν ἐκ λεπτοῦ φύλλου ἀργυροῦ. Ἐπὶ τῆς μικρᾶς βάσεως τοῦ στελέχους τοῦ κώνου κλειομένου διὰ πλάκας χυτοῦ σιδήρου διατρώτου κεῖται κύλινδρος χαλκοῦς μεμελανωμένος ἐξῶθεν, τοῦ ὀπίου ὁ κάθετος ἄξων εἶναι κοινὸς μετὰ τὸν τοῦ κώνου. Ὁ κύλινδρος οὗτος ὅστις εὐρίσκεται οὕτω περιβεβλημένος ὡσανεὶ διὰ μεγάλου περιτραχηλίου, λήγει ἄνωθεν δι' ἐπικαλύμματος ἡμισφαιρικοῦ, εἰς τρόπον ὥστε ὁμοιάζει πρὸς ὑπερμεγέθη δακτυλήθραν βραπτικῆς, καὶ εἶναι πάλιν ἐπικεκαλυμμένος διὰ κώδωνος ὑαλίνου τοῦ αὐτοῦ σχήματος.

Ἡ τοσοῦτον ἀσυνήθη μορφήν ἔχουσα συσκευὴ παριστᾷ ἡλικιὸν ἀποδοχέα, τουτέστιν εἶδος ἀτμοποιῦ λέβητος ἐν ᾧ παράγεται τὸ σημεῖον τοῦ βρασμοῦ τοῦ ὕδατος, καὶ πλέον τούτου διὰ μόνης τῆς ἐπιδράσεως τῶν θερμῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, ἃς πέμπει ἐπὶ τὸν κύλινδρον ἢ ἐσωτερικὴ πλάξ τοῦ κωνικοῦ ἀντανακλάστρου, πεπονημένη ἐξ ἀργύρου λεῖου καὶ στιλπνοῦ. Διὰ τίνος εἰσαγωγῆς σωλῆνος καὶ δι' ἀντλητῆρος πληροῦνται δι' ὕδατος τὰ δύο τρίτα ὡς ἐγγιστα τοῦ ὕψους τοῦ λέβητος. Ὑαλίνος σωλῆν καὶ μανόμετρον συγκοινωνοῦσι μετὰ τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ λέβητος, στηρίζονται δὲ ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς περιφερείας τοῦ μεταλλικοῦ ἀντανακλάστρου, καὶ χρησιμεύουσιν ἵνα δεικνύωσι τὸ ὕψος τοῦ ὕδατος καὶ τὴν τάσιν τοῦ ἀτμοῦ ἐν τῷ λέβητι.

Ἐπάρχει δὲ πρὸς τούτοις ἀσφαλιστικὴ δικλῆς τεθειμένη εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀπαλλάσσεται ὁ λέβης τοῦ ἀτμοῦ, ἐὰν ἡ τάσις ᾗθειεν ὑπερβῆ τὸ ὀρισθὲν ποσὸν τῶν ἀτμοσφαιρῶν. Οὕτω τὸ μηχανήμα αὐτὸ κέκτηται πᾶσαν ἐπιθυμητὴν ἀσφάλειαν, καὶ δύναται νὰ ἐφοδιασθῇ διὰ πάντων τῶν παρεπομένων παρασκευασμάτων, ἅτινα ἀπαιτοῦνται εἰς ἀτμολέβητα.

Τὸ ἀντανάκλαστρον ἢ μεταλλικὸν κάτοπτρον, κύριον μέλος τοῦ ἀτμολέβητος, ἔχει ἐν μὲν τῇ μεγάλῃ βάσει αὐτοῦ μέτρα 2,60 διάμετρον, ἐν δὲ τῇ μικρᾷ 1 μέτρον καὶ 80 ἑκατοστόμετρα